

องค์การเภสัชกรรมกับการเข้าถึง การรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม

**นายแพทย์วิฑิต
อรรถเวชกุล
ผู้อำนวยการ
องค์การเภสัชกรรม**

โรคข้อเข่าเสื่อมเป็นโรคที่พบในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐาน โรคนี้พบในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ผู้ป่วยจะมีอาการปวดข้อเข่า มีเสียงดังเวลาขยับงอเหยียดข้อเข่า ข้อฝืดหรือข้อยึด เข่าบวม ข้อเข่า มีลักษณะผิดรูปไปจากเดิม ข้อเข่าหลวมหรือเหยียดเข่าได้ไม่สุด ซึ่งอาการต่างๆ เหล่านี้ทำให้ผู้ป่วยมีความเจ็บปวด ทรมาน และไม่สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้อย่างปกติ

ปัจจัยที่คาดว่าจะมีส่วนก่อให้เกิดโรคนี้ได้แก่ อายุ น้ำหนักตัวที่มากเกินไป การใช้ข้อเข่าที่ไม่ถูกต้อง เช่น นั่งพับเข่านานๆ เคยประสบอุบัติเหตุจนเกิดการบาดเจ็บ หรือเคยมีการอักเสบอย่างรุนแรงในข้อเข่ามาก่อน ตลอดจนการมีความผิดปกติของรูปร่างของข้อเข่าหรือแนวขาตั้งแต่กำเนิดหรือหลังอุบัติเหตุ

ในการปฏิบัติตนทางการแพทย์ของผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมควรลดปัจจัยเสี่ยงเท่าที่จะทำได้ เพื่อบรรเทาอาการที่เกิดขึ้นให้น้อยลงและพอจะประกอบกิจวัตรประจำวันได้มากขึ้น เช่น ลดน้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม หลีกเลี่ยงการงอพับเข่ามากๆ และการเดินขึ้นลงบันไดสูงๆ สวมใส่สนับเข่าในรายที่ข้อเข่าเสียความมั่นคง หรือใช้ไม้เท้าช่วยแบ่งเบาแรงที่มากกระทำต่อข้อเข่า

กรณีมีอาการปวดต้องลดอาการปวดข้อและการเกร็งของกล้ามเนื้อโดยใช้กระเป๋าน้ำร้อนหรือผ้าชุบน้ำอุ่นประคบข้อเข่าครั้งละประมาณ 10 นาที วันละ 2-3 ครั้ง และบริหารกล้ามเนื้อข้อเข่าอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้กล้ามเนื้อมีความแข็งแรง เพิ่มความมั่นคงของข้อ และลดแรงกระทำต่อข้อเข่า

เนื่องจากโรคข้อเข่าเสื่อมเป็นโรคที่รักษาไม่หายขาด การรักษาจึงมีเป้าหมายเพื่อลดอาการปวดและรักษาการทำงานของข้อเข่าให้สามารถทำงานได้อย่างปกติ โดยแพทย์จะให้การรักษาเป็นขั้นตอนจากน้อยไปมาก คือ

1. ให้อาบน้ำอุ่น ยาลดการอักเสบ หรือ ยาคลายกล้ามเนื้อ ร่วมกับการบริหารและออกกำลังกายข้อเข่า
2. ให้อาบน้ำร้อนประคบอุ่นผิวข้อ เพื่อช่วยให้เซลล์ผิวข้อสามารถสร้างเนื้อเยื่อมาทดแทนส่วนที่ถูกทำลายไปได้ดีขึ้น
3. ฉีดน้ำหล่อเลี้ยงไขข้อเทียมเข้าไปในข้อเข่า มักทำภายหลังการเจาะดูดเอาน้ำไขข้อเดิมที่ผิดปกติออก

4. กายภาพบำบัด โดยใช้เครื่องอัลตราซาวด์ คลื่นความถี่สั้น หรือประคบความร้อน ความเย็น ช่วยบรรเทาอาการปวด
5. การผ่าตัดรักษา ในกรณีที่รักษาตามขั้นตอนข้างต้นแล้ว อาการไม่ทุเลา มีอาการรุนแรง หรือกระดูกผิดรูปร่างมาก

การรักษาในแต่ละช่วงอาการของโรค มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะการผ่าตัดรักษาโดยการเปลี่ยนข้อเข่าเทียม ทำให้ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงการรักษา **กระทรวงสาธารณสุขโดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)** ได้ตระหนักในปัญหาดังกล่าว และผลักดันจนผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม สามารถใช้สิทธิรักษาพยาบาลในระบบหลักประกัน สุขภาพแห่งชาติได้

สำหรับการรักษาด้วยยา **นายแพทย์วิฑิต อรรถเวชกุล ผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรม** กล่าวว่าองค์การเภสัชกรรมมีการผลิตยาเพื่อรองรับผู้ป่วยตั้งแต่เริ่มมีอาการทั้งยาใช้ภายใน และยาใช้ภายนอก จากการลดการอักเสบของข้อและกล้ามเนื้อ เป็นยาเม็ดรับประทาน เข้า-เย็น เม็ดละ 1 บาท และ เม็ดละ 2.50 บาท ถูกกว่าท้องตลาด 3-5 เท่า พร้อมยาทาชนิดครีมคลายกล้ามเนื้อ และยาชนิดเจลใส ลดอาการอักเสบของกล้ามเนื้อ

ในกรณีผู้ป่วยมีอาการน้ำเลี้ยงในข้อลดน้อยลง องค์การเภสัชกรรมได้ผลิตยาเพื่อเพิ่มน้ำเลี้ยงไขข้อโดยเฉพาะ เป็นยาผงใช้ชงเพียงวันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้า ราคาถูกกว่าท้องตลาดประมาณ 3 เท่า จะสามารถรักษาน้ำเลี้ยงในไขข้อให้อยู่ในภาวะปกติ ลดความเสี่ยงในการลุกลามของอาการข้อเข่าเสื่อมลงได้ในระดับหนึ่ง

องค์การเภสัชกรรมยังเข้าบริหารจัดการในเรื่องของการจัดหาเวชภัณฑ์รองรับกลุ่มผู้ป่วยข้อเข่าเสื่อมจนต้องเข้ารับการผ่าตัดเพื่อเปลี่ยนเป็นข้อเข่าเทียม โดยองค์การเภสัชกรรมได้ร่วมมือกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ในการบริหารอุปกรณ์และอวัยวะเทียมในการบำบัดโรค โดยเริ่มจากโครงการจัดหาข้อเข่าเทียม เพื่อให้ประโยชน์ต่อผู้ป่วยที่จำเป็นต้องได้รับการผ่าตัดข้อเข่าเทียมได้เข้าถึงบริการเพิ่มขึ้น และจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่สถานพยาบาลที่สมัครเข้าร่วมโครงการในด้านการเงินโดยสถานพยาบาลไม่ต้องสำรองเงินจ่ายก่อน

ทั้งนี้ทางองค์การเภสัชกรรมได้นำระบบบริหารสินค้าคงคลัง หรือ VMI เข้ามาใช้ผ่านระบบออนไลน์ โดยจะเป็นผู้จัดส่งข้อเข่าเทียมให้ตามความต้องการใช้ของสถานพยาบาลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และองค์การเภสัชกรรมจะเป็นผู้เบิกค่าใช้จ่าย

จากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ซึ่งเป็นการสั่งซื้อล็อตใหญ่ ทำให้ราคาข้อเข่าเทียมลดลง ส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าตามความจำเป็น ทางกรมแพทย์ และเพียงพอต่อความต้องการอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ตลอดจนช่วยลดภาระทางการเงินทั้งของผู้ป่วยและสถานพยาบาล

การรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมจะได้ผลดีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าเริ่มรักษาเมื่อใด ถ้าเริ่มรักษาตั้งแต่ระยะแรกๆ ก็จะทำให้ข้อเข่า สามารถคงสภาพอยู่ได้นาน แต่ถ้าเริ่มรักษาเมื่อข้อเข่าเสื่อมไปมากแล้ว ก็อาจบรรเทาอาการปวดและชะลอ

ความเสื่อมได้ระดับหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นเมื่อท่านเริ่มมีอาการปวด ข้อเข่า ควรรีบไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษาและคำแนะนำที่ถูกต้องตั้งแต่นั้นๆ